

Puzzelen tot het past

Passend onderwijs was bedoeld om elk kind met een ondersteuningsbehoefte een passende onderwijsplek te bieden. Met de invoering moest ondersteuning in het onderwijs beter worden afgestemd op de inzet vanuit andere sectoren in het jeugddomein. Leerlingen met een beperking of aandoening hebben altijd extra inzet nodig vanuit passend onderwijs en/of vanuit één of meer zorgwetten. Meestal zijn ook nog aanvullende voorzieningen nodig in de voorwaardelijke sfeer, zoals leerlingenvervoer, hulpmiddelen of medische aanpassingen. Een maatwerkpuzzel van zorgwetten, voorwaardelijke voorzieningen en onderwijsondersteuning vanuit passend onderwijs, is cruciaal. Zonder voldoende zorg en ondersteuning loopt het vaak spaak.

Over welke kinderen gaat het?

Onze achterban beslaat kinderen met een zintuigelijke, verstandelijke en/of fysieke beperking, kinderen met een chronische ziekte en/of kinderen met een psychische aandoening. Voor de meeste van deze kinderen geldt dat een mix van ondersteuning, zorg en begeleiding noodzakelijk is om naar school te kunnen en te kunnen leren. Deze zorg en begeleiding wordt uit andere wetten geregeld dan de onderwijsbegeleiding die een leerkracht in de klas biedt en is inhoudelijk anders. Waar de focus in de klas op het leren ligt, hebben deze kinderen zorg en begeleiding nodig zodát zij kunnen leren. Als dat goed geregeld is kunnen zij – op hun eigen manier en op hun eigen niveau - prima meedoen op school, en later ook in de samenleving, maar helaas is dat vaak niet het geval.

Wat gaat niet goed?

Geld

- Alle ondersteuningsmiddelen voor onderwijs zijn op één hoop gegooid. Het ontbreekt aan transparantie hoe deze middelen worden ingezet. Vaak is op schoolniveau niet eens bekend wat men precies van deze middelen kan inzetten.

Ouders regie verloren

- Passend onderwijs was juist bedoeld om de ondersteuningsvraag van de leerling centraal te stellen maar het geld is leidend geworden. Ouders zijn afhankelijk geworden van de willekeur van professionals en het beleid van samenwerkingsverbanden. Voor de invoering van passend onderwijs hadden zij meer zicht en meer regie met de leerlinggebonden financiering (vaak in combinatie met AWBZ-geld), maar was er geen zorgplicht. Met de invoering van passend onderwijs zijn zij de regie over de inzet van zorg en ondersteuning grotendeels verloren.

Onduidelijkheid over ondersteuning

- Het ondersteuningsaanbod is niet helder. Naast passend onderwijs, zijn er vier verschillende zorgwetten waar ouders en scholen mee te maken kunnen hebben, als het gaat om het regelen van zorg en ondersteuning onder schooltijd. Het is onduidelijk wie wat moet betalen en wie wat moet uitvoeren: de school, de gemeente, het zorgkantoor, de zorgverzekeraar of de ouders. Zij verdwalen tussen de vele loketten, als gevolg van de wijze waarop de systemen zijn ingericht. Het kost ouders onnodig veel moeite en energie om zorg en ondersteuning te organiseren, en kinderen krijgen niet altijd wat zij nodig hebben om volwaardig mee te kunnen doen in het onderwijs.

Ondersteuning komt niet op de juiste plek

- Het ondersteuningsaanbod verschilt daarnaast enorm per school en per regio. Dat verschil komt vooral tot uiting in de basisondersteuning/extra ondersteuning en het verschil in de inkoop van jeugdhulp. Door gebrek aan heldere informatie op de werkvloer is het voor leerkrachten niet duidelijk wat er aan ondersteuningsaanbod beschikbaar is. Er is bovendien sprake van doelgroep vertroebeling. Kinderen uit een kwetsbare sociale context worden ook vaak bediend vanuit passend onderwijs, terwijl hun problematiek echt anders is dan kinderen met beperkingen of chronische ziekte. Kunnen kinderen met een sociale problematiek vaak goed ondersteund worden met sociale interventies, voor het begeleiden van een kind met een beperking, is juist – levenslang – gespecialiseerde hulp of zorg nodig.

Bureaucratie blijft

- De bureaucratie voor ouders is toegenomen. Het kost hen veel meer moeite dan voorheen om zorg en ondersteuning – al dan niet vanuit een PGB - te regelen. Over de inzet moeten gesprekken worden gevoerd met de school en de middelen moeten verantwoord worden. Tarieven thuis en op school lopen niet gelijk.

Opleiding leerkrachten

- Leraren zijn onvoldoende toegerust voor passend onderwijs. Het curriculum is niet aangepast waardoor leerkrachten niet worden opgeleid om met kinderen met een beperking of aandoening om te gaan. Ook is er in de opleiding te weinig aandacht voor communicatie tussen ouder en professional.

Te veel kinderen thuis

- Aantal thuiszitters neemt nauwelijks af. Kinderen met ernstige meervoudige beperkingen worden makkelijker verwezen naar kinderdagcentra en krijgen een vaak een leerplichtonthefving. Kinderen met een licht verstandelijke beperking en/of een psychische aandoening belanden ook sneller thuis. Het komt erop neer dat wanneer er onvoldoende ondersteuning uit passend onderwijs en onvoldoende zorg uit één van de zorgwetten wordt ingezet, veel kinderen met een beperking of aandoening het gewoon niet redden op school.

Wat moet er gebeuren?

Focus op VN-verdrag Handicap

- Maak vaart met de implementatie van VN-verdrag Handicap. Ontwikkel een visie op inclusief onderwijs en betrek de organisaties en mensen om wie het gaat daarbij. In de tussentijd moeten verbetervoorstellen voor passend onderwijs altijd getoetst worden aan het VN-verdrag Handicap. Alleen dan werken we aan duurzame oplossingen die in samenhang zijn met het VN-verdrag en werken we toe naar een onderwijssysteem dat ieder kind ontwikkelmogelijkheden biedt.

Geef ouders weer regie

- Het is belangrijk dat ouders de regie terugkrijgen. Zij moeten kunnen kiezen en iets te kiezen hebben. Het is daarbij van belang dat schoolbesturen zorgplicht houden en geen kinderen mogen weigeren. Ook dat is in lijn met het VN-verdrag Handicap. Onze samenleving is nog niet inclusief ingericht en ook ons onderwijs niet. Zolang die

omgeving niet passend is, moeten ouders weer in positie komen om het voor hun kind passend te maken.

Voer een persoonsgebonden ontwikkelbudget in

- De verschillende geldstromen, wetten en regels werken nu vertroebelend. Kijk kritisch naar de geldstromen in onderwijs en zorg. Door de invoering van een persoonsgebonden ontwikkelbudget – dat kan worden samengesteld uit passend onderwijsgeld en uit zorggeld – worden ouders, maar ook scholen, veel beter in staat gesteld maatwerk te organiseren en krijgen ouders weer meer zeggenschap. Scholen hebben de mogelijkheid om met deze beschikbare budgetten een aanbod in te kopen. Het spreekt vanzelf dat ouders te allen tijde betrokken zijn bij dit proces en de uitvoering van deze zorg.

Samenvattend

Om de zorg- en onderwijspuzzel te kunnen leggen, moet voor ouders, voor kinderen en voor scholen glashelder zijn welke en hoeveel ondersteuning waarvandaan moet komen. Dat is nu ontzettend onduidelijk. Ook de voorwaarden zijn soms rommelig. In het passend onderwijs is alles op een hoop gegooid en het precieze aanbod in tijd en kwaliteit is onduidelijk. De zorg- en ondersteuning op school vanuit de zorgwetten schiet op dit moment voor heel veel van deze kinderen met een beperking of aandoening nog bijna op alle onderdelen tekort.

Tot slot

De ratificatie van het VN-verdrag Handicap vereist op den duur een inclusief onderwijssysteem. Op verschillende plekken in Nederland wordt met veel bevoegenheid en een inclusieve visie gewerkt. Die scholen bewijzen dat inclusief onderwijs mogelijk is en ieder kind mee kan doen. Beloon deze initiatieven en faciliteer dat zij hun kennis en ervaring kunnen delen.

Een filmpje dat Ieder(in) onlangs maakte, laat zien hoe op deze scholen wordt gewerkt. Het filmpje is te vinden op het YouTube-kanaal van Ieder(in).

<https://www.youtube.com/watch?v=6JIX8iz7LVE>